

Olsztyn, 22 grudnia 2016 r.

PS-VI.431.1.12.2016.KB

Pani
Wiesława Szymczyk
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Olecku

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FK-VI.0030.1030.2016 z dnia 27 października 2016 roku /**akta kontroli str. 1**/ zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w składzie:

1. Katarzyna Brewka – główny specjalista, kierująca zespołem kontrolnym,
2. Izabela Chowańska – główny specjalista,

przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku. Czynności kontrolne rozpoczęto w dniu 2 listopada 2016 roku i zakończono w dniu 4 listopada 2016 roku.

Przedmiotem kontroli była ocena działalności organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w zakresie oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka oraz oceny rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, w świetle przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2016 , poz. 575 ze zm.) – zwanej dalej ustawą.

W wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

- Centrum / PCPR / kontrolowana jednostka – co oznacza: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku,
- Organizator – co oznacza: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku,
- Dyrektor Centrum / Dyrektor PCPR – co oznacza Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku, panią Wiesławę Szymczyk,
- Ocena – co oznacza: ocenę okresową sytuacji dziecka, w rozumieniu art. 129 ustawy,
- Ocena rodziny – co oznacza ocenę rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka, w rozumieniu art. 132 ustawy.

Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia 2013 roku do dnia jej zakończenia, a fakt jej przeprowadzenia odnotowano w rejestrze prowadzonym przez jednostkę. Kontrolę przeprowadzono w obecności pani Wiesławy Szymczyk – Dyrektora PCPR w Olecku oraz pani Joanny Kosakowskiej – Kierownika Zespołu Rodzinnej Pieczy Zastępczej, w oparciu o analizę prowadzonej w Centrum dokumentacji oraz złożone przez pracowników wyjaśnienia i oświadczenia.

Działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

Ustalenia kontroli:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku zarządzeniem nr 38/2011 51 Starosty Oleckiego z dnia 25 października 2011 roku zostało wyznaczone na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie oleckim **/akta kontroli str. 3/**.

W okresie podlegającym kontroli organizację oraz zasady funkcjonowania Centrum określał Regulamin Organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku, przyjęty Uchwałą Nr 67/2011 Zarządu Powiatu w Olecku z dnia 20 grudnia 2011 roku **/akta kontroli str. 5-26/**. Powyższy dokument zmieniany był dwoma uchwałami – w czerwcu 2014 roku oraz w styczniu 2015 roku, przy czym Uchwałą z dnia 27 stycznia 2015 roku wprowadzono także tekst jednolity, obowiązujący w dacie kontroli **/akta kontroli str. 27-60/**.

Ustalono, że w badanym okresie PCPR w Olecku zatrudniało:

- koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- kierownika zespołu Rodzinnej Pieczy Zastępczej
- pedagoga (od lutego 2015 roku i nadal),
- dwóch psychologów (w wymiarze ¼ etatu każdy; stanowiska utworzone w marcu 2015 roku) **/akta kontroli str. 61-62/**

Osoba zatrudniona na stanowisku koordynatora posiada kwalifikacje, o których mowa w art. 78 ust. 1 ustawy.

Zgodnie z przedłożoną kontrolującym informacją **/akta kontroli str. 63-70/** na terenie powiatu oleckiego, wg stanu na dzień 2 listopada 2016 roku funkcjonowało łącznie **48 rodzin zastępczych**, z tego:

- 24 rodziny spokrewnione,
- 14 rodzin niezawodowych,
- 10 rodzin zawodowych, w tym 1 specjalistyczna i 1 pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego.

W rodzinnych formach pieczy zastępczej (w dacie kontroli) umieszczonych było **78 dzieci /akta kontroli str. 63-70/**.

Kontroli poddano sposób dokonywania przez Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oceny sytuacji ośmiorga losowo wybranych dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych **/akta kontroli str. 71-112/**. Analizie poddano dokumentację dwóch ostatnich ocen (dla danego dziecka), sporządzoną z posiedzeń z: 8 i 14 grudnia 2015 roku, 2-3czerwca 2016 r. oraz 29 lutego, 31 marca, 29 kwietnia, 15 września i 13 października 2016 r.

Oceny sytuacji dzieci przeprowadzane były terminowo, to jest: zgodnie z art. 131 ust. 1 ustawy w przypadku dzieci poniżej 3 lat - nie rzadziej niż co 3 miesiące, a w przypadku dzieci starszych - nie rzadziej niż co pół roku. W miarę potrzeb oceny sytuacji dzieci dokonywano na posiedzeniach doraźnych.

Na podstawie przedstawionych dokumentów stwierdzono, że Organizator dokonując oceny sytuacji dzieci zapewniał udział osób, wymienionych w art.130 ust.1 ustawy. Na posiedzenia związane z dokonywaniem oceny sytuacji dzieci przebywających w pieczy zastępczej zapraszano również:

- rodziny zastępcze,
- rodziców niepozbawionych władzy rodzicielskiej,
- koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej (jeśli rodzinę objęto jego opieką),

- asystentów rodzin (jeśli rodzinie przydzielono) lub przedstawicieli właściwego ośrodka pomocy społecznej,
- przedstawicieli Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie, a także:
- przedstawicieli szkół,
- przedstawicieli sądu itp.

Przebieg posiedzenia utrwalano na druku pn. *Arkusz okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej z dnia...*, który uwzględniał:

- dane osobowe dziecka,
- opis sytuacji prawnej,
- dane o rodzicach biologicznych oraz rodzeństwie dziecka oraz informacje o aktualnej sytuacji rodziny biologicznej dziecka,
- ocenę sytuacji dziecka w rodzinie zastępczej,
- ocenę stanu zdrowia dziecka,
- ocenę sytuacji szkolnej,
- informacje dotyczące modyfikowania planu pomocy dziecku,
- informacje dotyczące procedur adopcyjnych,
- ocenę zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Na podstawie analizy kart ocen okresowej sytuacji dzieci stwierdzono, że nie zawierają one wszystkich obszarów, o których mowa w art. 129 ustawy, tj.:

- **analizy** stosowanych metod pracy z dzieckiem i **rodziną**,
- informowania sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce działającej na podstawie przepisów o systemie oświaty, działalności leczniczej lub pomocy społecznej,
- w punkcie dotyczącym oceny stanu zdrowia dziecka brak natomiast oceny jego **aktualnych potrzeb**.

W ocenie kontrolujących istnieje potrzeba dokonywania w dokumentacji dotyczącej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej stosownych zapisów odnośnie wszystkich obszarów wymienionych w art. 129 ustawy. Przyczyną powstania nieprawidłowości jest przyjęta przez organizatora organizacja pracy, natomiast pominięcie podczas oceny sytuacji dziecka ww. obszarów, skutkować może sporządzeniem niepełnej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej.

Zgodnie z informacją przekazaną przez Dyrektora PCPR, w toku wizyt w środowisku dzieci zapoznawane są z opinią dotyczącą zasadności dalszego pobytu w pieczy zastępczej (co potwierdza przedłożona dokumentacja). Ponadto Organizator gromadzi także oświadczenia woli poszczególnych dzieci, zawierające informację czy dziecko chce nadal przebywać w danej rodzinie zastępczej lub czy chce być zgłoszone do przysposobienia. Wobec powyższego stwierdzono, że Organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonując oceny sytuacji dziecka realizuje zapisy wynikające z art. 4a ustawy.

Po dokonaniu okresowej oceny sytuacji dziecka, Organizator, zgodnie z art. 131 ust. 2 ustawy, formułował na piśmie opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, oraz *Informację o całokształcie sytuacji osobistej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej*, a następnie przekazywał je do właściwego sądu.

Przedmiotem kontroli inspektorów Wydziału Polityki Społecznej był również sposób dokonywania przez Organizatora oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka.

Ustalono, że w dniu podjęcia czynności kontrolnych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej objętych było 14 rodzin zastępczych, natomiast w całym badanym okresie również 25 innych, spośród aktualnie funkcjonujących rodzin.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku po wejściu w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dokonywało oceny rodziny zastępczej w konsultacji z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz asystentem pracującym z rodziną dziecka, a jeśli rodzice dziecka nie mieli przydzielonego asystenta, wówczas konsultowano się z pracownikiem socjalnym właściwego ośrodka pomocy społecznej. Ponadto, konsultacje w sprawie funkcjonowania rodzin podejmowano także z pedagogiem oraz psychologiem (w okresie ich zatrudnienia w PCPR).

Stwierdzono, iż Organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonywał ocen rodzin zastępczych zgodnie z art. 134 ustawy, tj. pierwsza ocena rodziny zastępczej przeprowadzana była przed upływem roku od umieszczenia dziecka, kolejna po upływie roku od dokonania pierwszej oceny a następne nie rzadziej niż co trzy lata.

Analizie poddano dokumentację pięciu rodzin zastępczych, w zakresie dokonywanej oceny, o której mowa w art. 132 ustawy: dwóch niezawodowych oraz trzech rodzin zawodowych, w tym jednej o charakterze pogotowia rodzinnego i jednej rodziny specjalistycznej /**akta kontroli str. 113-164**/.

Ustalono, że w badanym okresie karty oceny rodzin zastępczych ulegały modyfikacjom, w chwili obecnej poza oceną punktową, dotyczącą jakości pracy wykonywanej przez rodzinę zastępczą w kontekście art. 40 ust. 1 ustawy, karta zawiera również informacje dotyczące:

- warunków mieszkaniowych,
- sytuacji finansowej rodziny zastępczej / standardu życia,
- sytuacji zdrowotnej rodziny zastępczej,
- wskazówki do pracy z rodziną,
- podsumowanie zawierające sformułowanie oceny.

Organizator dokonywał również oceny pod względem predyspozycji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, w ramach której sprawdził, czy osoby tworzące rodzinę zastępczą bądź rodzinny dom dziecka nadal spełniają warunki wskazane w art. 42 ustawy. Stwierdzono, że we wszystkich przypadkach poddanych kontroli, teczki rodzin zawierały stosowne oświadczenia w zakresie danych wskazanych w art. 42 ust. 1 pkt 2-4 ustawy. Organizator terminowo egzekwował także obowiązek przedkładania zaświadczenie lekarskiego o stanie zdrowia, który spoczywa na wszystkich rodzinach, z wyjątkiem spokrewnionych. Wszystkie losowo wybrane rodziny posiadały wystawioną przez psychologa aktualną opinię o predyspozycjach i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, o czym mowa w art. 46 ust. 3 ustawy.

W toku kontroli stwierdzono, że w jednym badanym przypadku opiekun zastępczy (ustanowiony w 2009 roku przez Sąd) skazany był prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo. Poproszona o wyjaśnienie powyższego, kierująca kontrolowaną jednostką poinformowała: „Państwo ██████ zostali ustanowieni spokrewnioną rodziną zastępczą dla

maloletniej (...) w listopadzie 2009 roku. Postanowienie to zostało wydane przez Sąd rejonowy w Olsztynie (...). Następnie zostało przedłożone w tut. jednostce, która została postawiona przed faktem dokonanym. W momencie umieszczenia (...) w rodzinie zastępczej [REDAKTOR] byli jedynymi bliskimi jej osobami (...) a Sąd umieszczając małoletnią w rodzinie kierował się zapewne dobrem dziecka. W czasie umieszczenia (...) w rodzinie zastępczej u [REDAKTOR], obowiązywały przepisy ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Ustawa ta nie zawierała wymogu, aby osoby, którym powierzono pełnienie funkcji rodziny zastępczej nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo. (...) W 2012 roku, po wejściu w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej [REDAKTOR] zostali rodziną zastępczą niezawodową. Tut. jednostka wystąpiła do Krajowego Rejestru Karnego z zapytaniem na temat [REDAKTOR]. Po otrzymaniu informacji [o karalności [REDAKTOR].] przedłożono dokument do Sądu, który nie podjął żadnych działań w tym zakresie. Nadmienić należy, że ww. rodzina zastępcza, od początku jej utworzenia funkcjonuje bardzo dobrze i nie budzi żadnych zastrzeżeń. Maloletnia (...) jest bardzo z ww. związana, traktuje [REDAKTOR] jak rodziców" /akta kontroli str. 165-172/. W opinii organu nadzoru istnieje potrzeba wyegzekwowania przez PCPR w Olecku jednoznacznego stanowiska sądu, co do dalszego funkcjonowania tejże rodziny, z uwagi na regulacje dotyczące predyspozycji rodzin oraz warunków, jakie musi spełnić, aby można było jej powierzyć funkcję rodziny zastępczej, o których mowa w art. 42 ust. 2 ustawy.

W związku z brakiem potwierdzenia w badanych dokumentach, iż rodziny zastępcze zostały poinformowane o uzyskanych ocenach, kontrolujący zapytali, w jaki sposób rodzina zastępcza informowana jest o możliwości wniesienia zastrzeżeń do starosty. Dyrektor kontrolowanej jednostki wyjaśniła: „Od 19 września 2014 roku, po przeprowadzeniu oceny rodzina jest informowana ustnie o możliwości złożenia zastrzeżeń do starosty(...)” /akta kontroli str. 173/. W związku z faktem, iż rodzina zastępcza i prowadzący rodzinny dom dziecka mogą złożyć je w terminie 14 dni **od dnia otrzymania oceny**, kontrolujący w formie instruktarzu pouczyli pracowników Zespołu Rodzinnej Pieczy Zastępczej, aby karty oceny każdorazowo opatrzone były datą jej odbioru przez rodzinę, oraz aby uzupełnić je o stosowne pouczenie dotyczące możliwości wniesienia zastrzeżeń.

Zgodnie z oświadczeniem pani Joanny Kosakowskiej - Kierownika Zespołu Rodzinnej Pieczy Zastępczej w okresie objętym kontrolą „żadna z rodzin zastępczych nie otrzymała oceny negatywnej. Ponadto żadna rodzina zastępcza nie składała zastrzeżeń do starosty, które im przysługuje zgodnie z art. 134 ust. 2a ustawy”. /akta kontroli str. 175/.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, działając w oparciu o art. 197d ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wnoszę o podjęcie przez dyrektora, jako osoby odpowiedzialnej za ich powstanie, stosownych działań, mających na celu ich wyeliminowanie oraz realizację następujących zaleceń:

1. Dokonując okresowej oceny sytuacji dziecka, realizować wszystkie cele, o których mowa w art.129 ustawy. Termin realizacji - na bieżąco.
2. Podjąć działania w celu wyegzekwowania stanowiska sądu co do możliwości pełnienia funkcji rodzica zastępczego przez osobę skazaną prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne. Termin realizacji – 1 miesiąc od dnia otrzymania zaleceń.

Kontrolowanej jednostce przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego i/lub zawartych w nim zaleceń pokontrolnych na zasadach określonych w art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego wraz z zaleceniami. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Podstawa:

- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. 2015 poz. 1477),
- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 575).

Z up. WOJEWODY
WARMIŃSKO-KAZURSKIEGO
Joanna Jabłonna-Kostrau
ZASTĘPCA DYREKTORA
Wydziału Polityki Społecznej

GLÓWNY SPECJALISTA
Katarzyna Brewka
Katarzyna Brewka

KILKOKROT

Witold